

Damhusmordet 1922

af Jørgen Vibe Frederiksen

De berømte fanger

Besøger man Horsens Statsfængsel, der i dag er en del af Horsens Museum, vil man her kunne se en udstilling om berømte fanger. Vi møder her berømtheder som Jens Nielsen, som var den sidst henrettede person i Danmark i fredstid (1892), Framlev ("Det borende X"), justitsminister Alberti, Mozart Lindberg, rovmorderen Bulotti, Carl August Lorentzen og dr. Werner Best. Men den, der interesserer os mest her, er Mouritz Andersen, dømt for mordet på en taxachauffør i 1922, det såkaldte Damhusmord.

Fig. 1: Horsens Statsfængsel i 1930. Foto: Horsens Museum.

Fundet

Tidligt om morgenen den 8. maj 1922 cyklede gartnerimedhjælper Jeppe Jepsen til arbejde ad en markvej bag Dam-

huskroen, i dag Annexgårdsvej. Her fik han øje på en taxa, der holdt med lygterne tændt, og chaufføren så ud til at tage sig en lur bag rattet. Da Jepsen kom nærmere, kunne han se, at chaufføren absolut ikke sov, men sad død med hele hovedet smurt ind i blod.

Fig. 2: Taxa Vogn A. 7516 på markvejen ved Damhussøen. I baggrunden ses Thygesens Gartneri

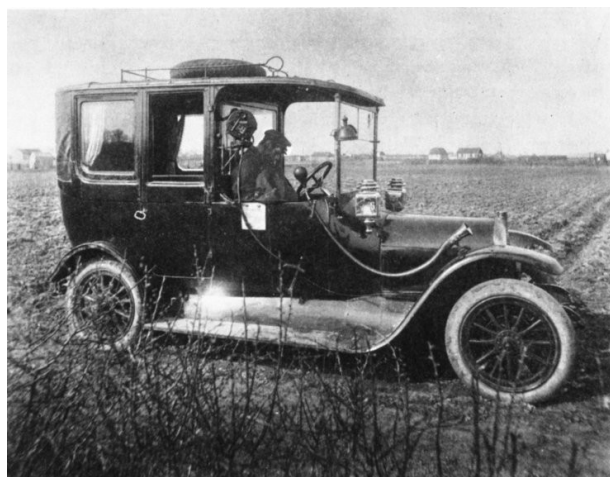

Fig. 3: Synet, der mødte Jeppe Jepsen.

Søndre Birks politi blev hurtigt tilkaldt, og de indledende undersøgelser påbegyndtes.

De første undersøgelser

Politiet kunne snart fastslå, at ofret var den

Damhusmordet

27-årige taxavognmand Christian Marius Jensen. Han var blevet ramt af tre skud affyret på klos hold. Heraf var det ene trængt ind i hjernen og havde været øjeblikkeligt dræbende; eet Skud var desuden gået ind i motoren. Skuddene måtte være kommet inde fra vognen gennem det højre vindue. I selve taxaen fandt man en cigaret- og en cerutstump og noget cigaraske. På bagsædet lå en pakke i gråt papir omvundet med sejl garn. Pakken indeholdt et par bukser i cheviot-uld, en læderrem med metalspænde og en lysegrå sixpence med gult for. Sixpencen var indsmurt i rød mønje. Det var i øvrigt denne tøjbylt, som fik stor betydning for den videre efterforskning.

På chaufføren fandt politiet en tegnebog i vestelommen med 155 kr., men hans pung manglede. Desuden kunne hans kæreste fortælle, at han dagen i forvejen havde vist hende en tegnebog med 3.100 kr. Den manglende pung fandt man nogle timer senere ikke langt fra mordstedet, men tom. Det drejede sig altså om et rovmord.

I sixpencen fandt man nogle rødlige hår, der ifølge retsmedicinerne stammede fra enten en hest eller en ko.

Kelneren

Fire dage senere henvendte en dame, fru Pedersen fra Dannebrogsgade, sig til politiet og fortalte, at en kelner Hansen havde lejet et værelse hos hende. Hansen ejede tillige et sommerhus i Hvidovre, og der havde hun set ham i besiddelse af et bælte med metalspænde. Desuden var han i gang med at male et lysthus rødt, og han havde en lille rød hund. Kelnerens hustru

havde også fortalt, at hendes mand havde en ven, der var chauffør og tit kørte ham hjem om natten.

Kelneren blev afhørt, og han fortalte, at han havde lejet værelset som aftrædelsesværelse for hustruen. Han påstod, at han kun havde været i Dannebrogsgade to gange, nemlig den 4. maj og den 6. maj. Den sidste gang havde han været sammen med en Christian Pedersen også kaldet Christian Hestehoved.

På selve mordnatten var han kommet hjem ved 2-tiden fra sit arbejde på Café Bauer. Hustruen var ikke hjemme, og hun kom først hjem i løbet af formiddagen. Den forklaring ændrede han dog senere til, at han havde spillet terninger hele natten med en musiker. Politiet fik nemlig en henvendelse fra en sporvognskonduktør, der mente at kunne genkende Hansen. Han havde været den første passager, han havde med fra Toftegårds Plads om morgenen den 8. maj. Om det med terningspillet var sandt, blev aldrig bevist (se også nedenfor s. 5).

Christian Hestehoved mente ikke, at han nogensinde havde været i Dannebrogsgade, men ville på den anden side ikke benægte det, da han ofte var så beruset, at han intet kunne huske. På mordnatten havde han været sammen med sin husbestyrerinde, påstod han.

Begge mænd blev arresteret, men på grund af mangel på beviser blev de begge løsladt sidst på måneden. Hansen fik senere tilkendt 2.000 kr. i erstatning ved Østre Landsret for uberettiget varetægtsfængsel.

Damhusmordet

De prostituerede

Det siger sig selv, at sagen vakte enorm opsigt i samtiden, men trods flere henvendelser og yderligere arrestationer kom politiet ikke nærmere en opklaring, og de måtte til sidst henlægge sagen.

I begyndelsen af oktober 1924 skete der imidlertid noget. En mand henvendte sig til politiet og fortalte, at havde været sammen med en prostitueret, Gudrun Olesen, der havde betroet ham, at hun havde været passager i taxaen den 8. maj 1922, og at hun derfor vidste, hvem der havde dræbt vognmanden. Der havde været fire personer med i vognen, to mænd og to kvinder, men hvem de andre var, ville hun aldrig afsløre.

Fig. 4: Gudrun Olesen

Gudrun Olesen blev anholdt, men under afhøringen nægtede hun alt. Hun kendte ikke andet til Damhusmordet, end hvad hun havde læst i avisen og hørt fra andre, så til sidst hun fik lov til at gå. Men politiet forfulgte alligevel sporet, og det skulle vise sig at give resultat.

En anden prostitueret kunne nemlig fortælle, at Gudrun Olesen havde indrømmet

over for hende, at hun den aften, mordet blev begået, havde været sammen med en anden kvinde og en sømand i værtshuset "Den Fingerløse" på Åboulevarden. Sømanden var meget vred på den dræbte chauffør, fordi han havde taget en kæreste fra ham. De havde derfor tilkaldt ham telefonisk og bedt ham køre mod Rødovre. På markvejen ved Damhuskroen havde en af dem så skudt ham.

Fig. 5: Damhuskroen i 1922.

Gudrun Olesen blev anholdt igen, og denne gang indrømmede hun, at hun vidste, hvem morderen var, men nægtede at fortælle det. Politiet konfronterede hende derfor med en anden prostitueret, Karen Andersen, kendt i miljøet under navnet "Musse Gadedreng".

Fig. 6: Musse Gadedreng

Damhusmordet

Gudrun påstod, at hun aldrig havde set hende, og Musse Gadedreng fik lov til at gå. Politiet var alligevel overbevist om, at Karen Andersen var den anden kvinde i taxaen, og hun blev derfor hentet igen i løbet af februar 1925. Denne gang indrømmede hun, at hun havde været med i vognen, men hun havde ikke skudt chaufføren, det havde derimod en mand, der var med på turen. Hvem han var, vidste hun ikke.

Sømanden

Politiet besluttede nu at hænge plakater af den tøjbylt, man havde fundet i taxaen, op rundt om i København. Det skulle vise sig at være en rigtig god idé. En tolder henvendte sig til politiet og fortalte, at bylten tilhørte en sømand ved navn Svend Aage Matell, og at han i øjeblikket opholdt sig i New York. Forevist et billede af sømanden hævdede Karen Andersen, at han var manden, der havde skudt taxachaufføren.

Matell blev arresteret i New York og udleveredes til Danmark i marts 1925. Her erkendte han, at tøjbylten var hans, men hvordan den var havnet i taxaen, vidste han ikke, og de to prostituerede havde han aldrig set før.

Om sin færd i dagene omkring mordtidspunktet kunne han fortælle, at han i begyndelsen af maj var afmønstret i København. Her havde han fået udbetalt 300 kr., som han drak op de følgende dage. På et tidspunkt havde han mødt en dame, som han gik hjem med. Hun boede, så vidt han huskede, et sted i Gothersgade-kvarteret, men nøjagtigt hvor, havde han

glemt. Og ja, det var sandsynligvis dér, at han havde glemt sin tøjbylt. Nogle dage efter var han rejst til Frederikshavn for at besøge noget familie. Han havde altså været bortrejst på mordtidspunktet.

Politiet undersøgte sagen nærmere, og ved hjælp af nogle breve, hans tante havde skrevet, kunne det bevises, at Matells alibi var i orden, og han blev løsladt rensset for enhver mistanke.

Mouritz Andersen

Politiet begyndte nu at granske i Musse Gadedrengs fortid. Det viste sig, at hun havde haft flere sager med politiet, deriblandt en, hvor en mand ved navn Mouritz Andersen var indblandet. De havde ovenikøbet været kærester på et tidspunkt.

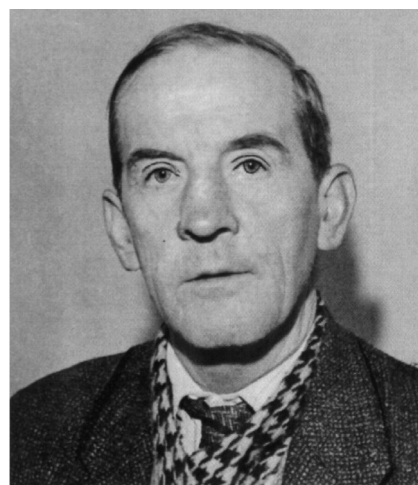

Fig. 7: Mouritz Andersen

Mouritz Andersen blev anholdt, og han tilstod straks mordet. Næste dag nægtede han imidlertid. Han havde været beruset ved anholdelsen og kendte intet til mordet, hvilket dog benægtedes af Gudrun Olesen og Musse Gadedreng. Han var manden, der havde affyret de dræbende skud.

Der fulgte nu nogle lange, sejge afhøringer

Damhusmordet

med tilståelser, tilbagetrækning af tilståelser og gensidige beskyldninger.

På et tidspunkt fortalte Musse, at det var Mouritz Andersen, der havde foreslået hende, at de skulle få fat i nogle penge ved at udplyndre en eller anden velbeslået mand. De var derfor mødtes på "Den Fingerløse" om aftenen den 7. maj for at aftale nærmere. Senere på aftenen stødte Gudrun Olesen til. Man enedes nu om at hyre Christian Marius Jensen, som Musse Gadedreng åbenbart kendte, og som hun vidste, altid havde mange penge på sig. Hun tog derfor ud til Hellerup, hvor vognmanden holdt på sin sædvanlige plads på Callisensvej. Først kørte de til værtshuset på Åboulevarden, hvor de hentede Gudrun og Mouritz Andersen, derfra til et andet værtshus, hvor chaufføren var med inde, og dernæst til Møntergade, hvor Musse Gadedreng havde et værelse. Her havde man hentet den tøjbylt, som Svend Aage Matell havde glemt. Meningen var, at den skulle bruges som falsk spor. Ved samme lejlighed fremviste Mouritz Andersen også en pistol.

De kørte nu videre til den ovenfor nævnte adresse i Dannebrogsgade, hvor de traf kelner Hansen og en anden dem ukendt mand, selvom – som vi har set – Hansen havde påstået, at han ikke var på adressen den aften. Som et led i deres planer ville Mouritz Andersen låne sommerhuset i Hvidovre af Hansen, men det nægtede kelneren. De tog derfor videre mod Rødovre sammen med den ukendte mand. Han var dog stået af i Smallegade på Frederiksberg. I Rødovre endte de på markvejen, hvor Musse skød Christian

Marius Jensen og tog hans penge, som de fordelte imellem sig.

Senere trak hun denne tilståelse tilbage og påstod nu, at det var Mouritz Andersen, der havde affyret de dræbende skud, hvilket han selvfølgelig benægtede. Han huskede ganske vist noget af hændelsesforløbet, men han havde været fuld, så det hele stod lidt tåget for ham.

Gudrun Olesen ændrede gang på gang forklaring, men fastholdt, at det var Musse Gadedreng, der havde skudt vognmanden. Selv havde hun ikke havde modtaget nogen penge.

Dommen

Domsforhandlingen fandt sted i Østre Landsret fra den 22. februar til den 3. marts 1926, og et utal af vidner blev ført. Alle anklagede erklærede sig uskyldige, men nævningene var af en anden mening.

Mouritz Andersen blev idømt tugthusarbejde i 16 år og Musse Gadedreng samme straf i 10 år. For Gudrun Olesens vedkommende blev varetægtsfængslingen anset for udstået straf.

Efterspil

Mouritz Andersen ansøgte de følgende år flere gange om sagens genoptagelse, senest i 1945, men hver gang fandtes de af ham anførte grunde at være for lette og afvist. I 1937, året efter at han blev løsladt, udgav han bogen *Min kamp for Retfærdighed*, hvori han forsøgte at bevise sin uskyld. I 1943 skrev han *Damhusmordet. Aarhundredets største danske*

Damhusmordet

Kriminalgaade med forord af advokaten Arne Kaae, der var overbevist om Andersens uskyld.

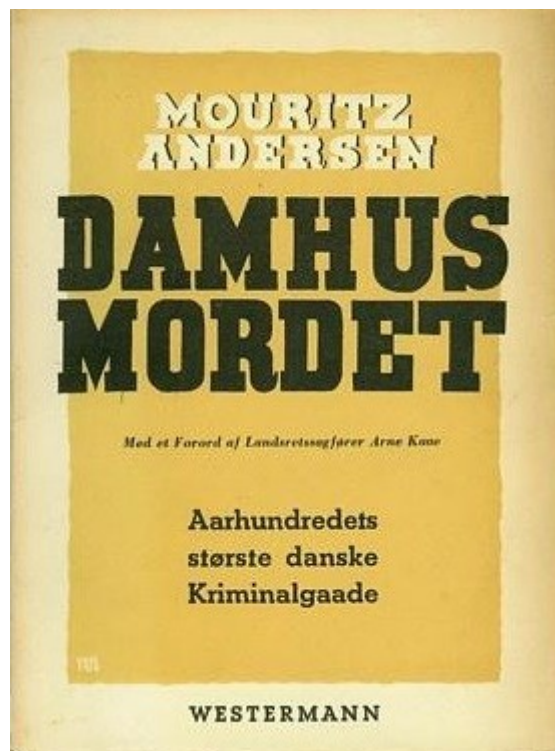

Fig. 8: Mouritz Andersens bog fra 1943.

Musse Gadedreng (Karen Andersen) døde i 1938, Mouritz Andersen vistnok engang i 1960'erne. Gudrun Olesens videre skæbne kendes ikke.

Mange anser stadig mordet som ikke fuldt opklaret.

Anbefalet litteratur

Poul Fjeldgård: *Gamle danske kriminalsager*. København 2001.

Kristian Albrechtsen: *Femti danske kriminalsager fra vor tid*. København 1966.

Mouritz Andersen: *Damhusmordet. Aarhundredets største danske Kriminalgaade*. København 1943.

Ole Schiørring & Bodil Møller Knudsen (Red.): *Tugt og Tremmer. Fængselsmuseet uden for murene*. Horsens Museum 1990.

Efterskrift

Af og til hører man omtalt "Det andet Damhusmord" eller "Det nye Damhusmord". Det var nu ikke et mord, men et mordforsøg, og også denne gang gik det ud over en taxachauffør. Det skete den 3. januar 1931 ved den nuværende Fortvej i Rødovre. Forbryderen var en fodermester Thorvald Runo Christensen, som idømtes 16 års tugthusarbejde, da han tidligere var blevet dømt for mord og tyverier.

Tak til en god veninde for kritisk gennemlæsning og kommentarer.